

File and Sum

'I he Fakamaau'anga Polisi

Mafai makehe,

Fai'anga Lesisita Muku'alofa.

EJ 17/18

Rex

v

Uasila'a Halasima.

TU'UTU'UNI.

PUIPUITU'A;

Koe Faka'iloo, koe hia fakamaau'anga Lahi ka na'e tuku hifo ke fai he Mafai makehe 'oe Fakamaau'anga Polisi. 'Oku 'I ai e count 'e 2;

Fakatatau ki he kupu 156, Lao ki he Ngaahi Hia. - Fakamana'i 'aki ha hia ha taha ke ma'u ha koloa : moe

Ma'u ha pa'anga he fakamatala loi 164 Ma'u ha pa'anga pe koloa 'i ha fakamatala loi

Na'e lahi e tau toloi mai 'oe hopo ni he kole 'ae ongo faha'i fakatou 'osi pe 'o iku mai ki he 'ene 'efihia mai hono faka'osi he ngaahi fakangatangata tu'unga he covid19, ka kuo a'u.mai 'eni ki he faka'osinga.

Fakanounou e me'a na'e hoko - Koe faka'iloo koe ofisa polisi kau ki he tokanga'i 'ae tapu ifi tapaka he potu fakapule'anga.

11/06/17- 'I he faitu'u ngofua ifi tapaka ia 'ae Hotele Tanoa, na'e hifo atu e faka'iloo he TAXI 'uli'uli, 'o fakatalanoa ki he ongo tangata Siaina 'oku na ifi 'i mu'a he hotele Tano'a, he ve'e hala.

'Alu atu e polisi 'o lea ki ai , - pea 'oange 'ehe tangata 'e taha e pa'anga \$200.00, taki 50 'e 4, sio ki ai e 'ofisa security 'e taha 'ae hotele 'one lipooti ki hono supavaisa pea fakahoko e launga ki 'api Polisi. Hili foki hono fanongoa e fakamo'oni faka'osi 'ae faka'iloo he 'aho 28/05/20, na'e fiema'u ke fakahu mai e fokotu'u tapuni 'ae faka'iloo he 'aho 5/06/20, pea fakahu mai e fakamalanga tapuni 'ae talatalaaki he 'aho 12/06/20, pea teu toki fokotu'u atu e 'aho

17 JUL 2020

tu'utu'uni. Ne 'osi e taimi ke 'omi ha malanga 'ae faka'iloa moe 'ikai fakahu mai ha malanga. Na'e fakahu mai leva e Talatalaaki ia he 'aho 15/06/20, pea 'oku ou fai tu'utu'uni ai pe au he me'a pe kuo 'i he 'ao 'oe fakamaau'anga, he 'aho ni.

LAO MOE FAKA'ILO:

Ko e hopo hia pea koe fatongia 'o e talatalaaki ke fakamo'oni'i e 'elemeniti kotoa pe 'oe Hia ki he tu'unga 'oku 'ikai ha toe tala'a fakapotopoto (no reasonable doubt). 'Oku 'ikai ha fatongia ia 'oe faka'iloa ke fakamo'oni'i 'ene tonuhiaa.

Faka'ilo 'e 2: -

Fakalea 'oe faka'ilo. Count 1.

Fakatatau ki he kupu 156, Lao ki he Ngaahi Hia. - Fakamana'i 'aki ha hia ha taha ke ma'u ha koloa

156 Fakamana'i 'aki ha hia ha taha ke ma'u ha koloa Ka 'i ai ha taha —

- (a) 'i he 'ene loto ke ma'u ha koloa mei ha taha kehe te ne fakaha na'a ne fai ha hia, pe fakamana'i 'aki ha hia, pe fakamana'i ke fekau ke fakaha na'a ne fai ha hia ki he toko taha ko ia 'oku pehē na'a ne fai pe fakamana kuo fai pe ha taha kehe; pe

Fakalea 'oe faka'ilo. Count 1. Uasila'a Halasima, 'ihe 'aho 11 sune 2017, 'I Nuku'alofa, 'I he loto ke ma'u ha koloa mei a Hao yue Wang mo Zhu Feng. Na'ake fakaha kia ki naua na'ana fakahoko 'ae hia koe ifi tapaka 'i ha feitu'u fakapule'anga pe feitu'u tapui.

Elemeniti.

- Koe faka'iloa
- He 'aho 11/Sune/2017. 'I Nuku'alofa. ('i he Hotele Tano'a).
- Loto ke ma'u ha koloa. (meia Hao Yue Wang, mo Zhu Feng.)
- Fakaha na'ane fai ha hia koe ifi tapaka he feitu'u fakapule'anga pe feitu'u tapui.

Moe Count 2.

Fakatatau ki he kupu 164 Lao ki he Ngaahi Hia -Ma'u ha pa'anga he fakamatala loi

164. Ka 'i ai ha taha te ne ma'u ma'ana 'i ha fakamatala loi pe ma'a taha kehe ha pa'anga, tohi mahu'inga, pe ha me'a neongo pe ko e ha, 'e fakamaau pea ka mo'ua 'e tautea tatau mo hano fai mo'oni 'a e kaiha'a.

Fakalea 'oe faka'iloa. Uasila'a Halasima, 'ihe 'aho 11/Sune 2017 'I Nuku'alofa, na'aku ma'u ha \$200.00 meia Hao Yue Feng mo Zhu Feng 'I ho'o fakaha kia teki naua 'ae fakamatala loi 'oku na ifi tapaka he feitu'u fakapule'anga pe feitu'u tapu ifi

Elementi

- Koe faka'ilo
- 'I Nuku'alofa he 11 Sune 2017,
- Ma'u e pa'anga pe koloa; (\$200.00)
- He fakamatala loi. ('oku na ifi tapaka he feitu'u fakapule'anga pe feitu'u tapui.

FAKAMO'ONI:

Talatalaaki.koe kau fakamo'oni 'ae talatalaaki na'e toko 4. Ko Sepesitiano Lavemai koe security 'ae Hotele Tano'a. 'Aho Sapate 11/06/2017 na'e sio ki he ifi 'ae ongo Siaina he toumu'a 'o e Hotele he feitu'u fai'anga ifi tapaka 'oku fakangofua 'ehe Hotele, sio ki he hifo mai 'ae Faka'iloa mei he ka TAXI lanu 'uli'uli 'o lea ki he ongo Siaina, pea lau atu 'ehe Siaina 'e taha 'ae \$ 200.00, taki \$50. 'ikai tene lava 'o 'ilo e fakapapau e lea 'ae polisi ka koe lea fakapalangi, ko 'ene mahino koe talaange 'oku na ifi he feitu'u tapu pea ke 'oange 'ae seniti. Lipooti kia 'Etina Lepa ko hono supavaisa, pea Launga 'a Etina ki 'api polisi...

'Aho 12/06/17 sio ki he toe 'alu ange 'ae faka'iloa 'o to'o e pa'anga 'o li atu he tepile na'e ta'utu ai e ongo faka'iloa. Na'e 'ave 'ae pa'anga ko 'eni kia Tupou 'Ahome'e pea na'e fekau ki he fakamo'oni ke 'alu 'o 'ave ki 'Api Polisi. Pea na'e 'alu 'o 'ave. Ko Etina Lepa koe supervaisa ia 'o Lavemai 'oku ne fakamo'oni na'e lipooti ange ki ai 'e Lavemai e me'a na'e hoko pea ne report ki he komiti pule pea fekau ke fakahoko e launga. Pea na'e fai e Launga. Savuni, - Koe inisipekita Savuni, koe polisi maloloo, na'a ne ma'u e launga mei he hotele, pea na'e kau mo ia he ngaue ki he Tapaka. 'Ikai ha me'a koe totongi mo'ua ki he polisi he feitu'u 'oku fai ai e faka'ilo pe fakaha 'o e maumau lao. Onelani Faiva'ilo. - 'Ofisa Polisi ngaue ki he tapaka. 'Ikai ko ha founa ngaue ke totongi ha pa'anga kia nautolu polisi he scene. Ko ho nau fatongia ke tufa e tohi fakaha-fakaha faka'ilo mo fekau ke 'alu 'o totongi ki 'ofisi fakamaau'anga Polisi.

Taukapo.

Faka'iloa. Koe faka'iloa na'e fakamatala na'e 'alu 'o 'omi e car meia Foni manu pea lele mai takatakai mai he hala by Pass 'o a'u mai ki Hotele sio ki he ifi 'ae ongo Siaina pea hifo 'o fakaha kia kinaua 'oku na ifi he potu tapu ifi tapaka. Na'e 'ikai poto ha taha he ongo 2 na'e ifi he lea fakapalangi, kae 'iai e tama hono 3, na'e lea fakapalangi. Talaange 'oku na ifi he potu

fakapule'anga pea 'oku tapu . Fatongia 'o e polisi ke faka'ilo kae totongi ki he 'ofisi fakamaau'anga. Koe mai ke totongi kae 'oange ha receipt. Talaange koe Sapate, 'eni 'ikai ha'u mo ha receipt. 'Oku 'ikai koha founga ngaue ke 'alu moha receipt. 'Eke 'ae paasipooti pea 'ikai ma'u pea talaange 'e 'alu toki ha'u 'apongipongi. Koe 'ai ke 'alu moe mono mai 'ehe taha e me'a hono kato. Toki lele he hala 'o 'ai hake koe seniti \$50x4. Tauhi ai pe e toki ha'u mo ia he 'aho 'e taha. 'I hono fehu'i fakafihhi pe koe ha na'e to'o ai e pa'anga pehe 'ehe faka'iloa na'e mono mai pe he kato 'o e tupenu na'e vala kehe ('ikai teunga Polisi) **tupenu ta'ovala**. 'oku 'ikai tonu ia ke lava taha 'o mono ha me'a ki he kato tupenu 'o taha kapau 'oku tupenu pea ta'ovala. 'E tapuni 'ehe ta'ovala ia e kato 'oe tupenu

Hamoni Manu,- Na'e 'alu ange 'ae faka'iloa 'o fiema'u me'alele pea na lele mai mei Hofoa ki Nuku'alofa a'u mai ki he Hala Taufa afe ki loto kolo a'u ki he Hala Vuna lele fakahahake ai. A'u ki Hotele sio ki he taha 'oku ifi tapaka ai, talange ki he faka'iloa pea na tu'u 'o hifo atu e faka'iloa pea toe hifo atu mo ia . Talanoa e faka'iloa ki he ongo tangaata pea foki ange 'o heka pea na 'alu.

Finding on facts.

Na'e ifi e ongo tangata Siaina 'i he feitu'u toumu'a Hotele 'oku faka'ataa koe feitu'u ifi tapaka 'ehe Hotele. Na'e ha'u e faka'iloa 'o fakatalanoa kia kinua pea 'alu moe pa'anga mei ai. Na'e ikai tene 'oange ha pepa fakaha faka'ilo ki he ongo Siaiana. Na'e 'ikai tene 'ilo e hinoa pe ID 'oe ongo Siaina. 'Ikai 'alu ki he kanita 'oe hotele ke 'eke hingoa moe loki, ke fakafetu'utaki ki he ongo tangata. Na'e toe ha'u he 'aho Monite 12/06/17 'o Fakafoki e pa'anga. Na'e launga e hotele 'o tupu ai e faka'ilo

Koe ngaahi fakamatala 'ae faka'iloa 'oku loi 'aupito, mo fepakipaki. Tala 'eia na'e ha'u he car 'alu he hala by pass fou 'i Halaleva fou he 'u Falekai Siaina, toki a'u mai ki Hotele Tano'a. Fakamatala 'a Foni Manu, koia na'e faka'uli, na'a na hangatonu mei Hofoa ki he Hala Taufa, fou ki loto kolo 'alu he Hala Vuna a'u ki he 'elia hotele sio ai ki he Siaina 'oku ifi. Pea na tu'u ai. Fekau'aki mo e pa'anga na'e 'oange, pehe 'e Lavemai na'e lau ange 'ehe tangata Siaina 'e taha 'ae pa'anga 'e 200. Taki \$50.00 ki he faka 'iloa. Pehe 'ehe faka'iloa ia – na'e 'osi e talanoa ia pea tafoki ia 'o 'alu toki mono 'ehe tahaa e me'a hono tupenu. **Na'aku Valakehe, tupenu ta'ovala"-Fakatokanga'i** ange 'oku 'ikai lava 'o fa'o mai ha me'a ki he kato ha tupenu 'o taha kapau 'oku tupenu ta'ovala. 'Oku loi 'aupito e ngaahi fakamatala ia 'ae faka'iloa. Na'e 'ikai taumu'a ia ke toe fakafoki e seniti he na'e 'ikai tene 'oange ha pepa faka'ilo,'ikai 'eke 'e ia e hingoa, pe loki 'oe ongo tangata ki he Kanita ke foki mai ki ai.

Issue.1: Koe fehu'i- Na'e fakaha pe fakamana'i 'ehe faka'iloa 'ae ongo tangata 'oku na fai ha hia ke tupu ai 'ena 'oange 'ae pa'anga?

Issue 2: Na'ane fai ha fakamatala loi kene ma'u ai ha pa'anga

Halaia e faka'iloa..

Faka'ilo Count 2.

Ma'u e Pa'anga he fakamatala loi- 'I hono muimui'i e ngaahi fakamatala kuo 'osi vaka'i 'I 'olunga, - 'oku mahino ia na'e lea 'ae faka'iloa ki he ongo tangata Siaina, pea na'e 'oange 'ae pa'anga, \$200 taki 50, ka koe 'elemeniti 'oe hia ia koe fakamatala loi. Koe 'e tau 'ilo pe koe fakamatala Loi pe fakamatala mo'oni na'e fai 'ehe faka'iloa, 'e makatu'unga ia 'ihe 'e tau siofi e lea na'ane fai ki he ongo tangataa. Koe palopalema 'oku 'ikai ke tau 'ilo 'e tautolu pe koe ha 'ae kakano 'oe setesi pe lea na'e fai. Pehe 'e Lavemai na'e lea fakaPalangi ko 'ene mahino koe talaange ke 'omai e pa'anga pe 'oku na fai 'ae hia, ka 'oku 'ikai foki kene lava 'e ia 'o talamai ki he fakamaau'anga e lea na'e fanongo ki ai. Pea 'oku 'ikai ala faka'uHINGA e lea ia mei he ngaahi to'onga he feitu'u koia 'o hange koe 'e tau faka'uHINGA e taumu'a 'o e 'u lea he count 1. Ke tau sio pe koe lea mo'oni pe koe lea loi

Verdict he count 2.

'Aia 'oku 'ikai fakapapau'i e lea. Ki he tu'unga fakamo'oni hopo hia.

Faka'ata e faka'iloa.

Fakatokanga'i pe:- 'Oku 'i ai pe me'a 'e taha 'oku tonu ke fakatokanga'i he ongo hopo ni. 'Oku 'omi 'ehe talatalaaki 'ae faka'ilo 'e 2 he fo'i ngaue pe 'e taha, (same action). 'Oku fepaki ia moe principle 'oe *double jeopardy*. 'Aia kapau na'e lava ke fakamo'oni'i 'ehe talatalaaki 'ae ongo faka'iloa. 'e kei tautea pe he faka'ilo 'e taha. Koe count 1, pe 'oku loi pe 'oku mo'oni e lea na'e fai, ka 'oku tanaki atu ki ai 'ae ngaahi me'a ia mei he 'ataakai hange koe ma'u e pa'anga moe 'ikai 'atu ha faka'ilo pepa, 'oku fakaloto'i ke infer e taumu'a moe 'uhinga. Koe cout 2. 'e tafe pe flow e me'a kotoa meihe lea koia na'e lea 'aki. 'Oku 'ikai ma'u ia he fakamaau'angaa.

Toloi e tautea kibe 21 July 2020

'Aho 14 'o Siulai, 2020

[Signature]
.....
Fakamaau Polisi Pule.